

**Presentie op
straat in het
Brusselse
mannenprostitutie
milieu**

*Samenwerking Alias –
Diogènes – Ex æquo*

**Jaarverslag
2009**

1. Context

Sinds januari 2009 bestaat er in Brussel geen enkele specifieke medische en psychosociale organisatie meer voor mannenprostitués. Tot dan, en dit gedurende bijna 16 jaar, was er straathoekwerk, een laagdrempelige sociale permanentie, medische consultatie met screening van SOA/HIV en een internetpermanentie voor dit publiek, aangeboden door vzw Adzon, daarna CAW Mozaïek-Adzon.

Sinds eind maart 2009 staan vier ex-werkers van Adzon in voor een presentieopdracht op straat in de belangrijkste plaatsen van het prostitutiemilieu gedurende gemiddeld 3 avonden per maand. De vzw Alias, opgestart in mei 2009 en hierin gesteund door vele partners, stelt zich als doel een specifieke en professionele psychosociale en medische begeleiding voor mannenprostituees aan te bieden. Twee organisaties, Diogenes en Ex Aequo hebben besloten het initiatief van vzw Alias actief te ondersteunen, door deze 'presentie op straat' op institutioneel niveau te bekrachtigen.

Deze presentie-activiteit maakt het mogelijk een minimum aan gegevens te verzamelen: aantal prostitués gezien per avond in de tippelzones, aantal contacten met de straathoekwerkers, de aard van de gesprekken en de gestelde vragen door het publiek.

2. Gerealiseerde activiteiten

Presentie op straat door twee ex-werkers gedurende gemiddeld 3 avonden per maand (tussen ongeveer 21u en 24u) op de voornaamste mannenprostitutieplaatsen :

- ontmoeting en uitwisseling met het publiek,
- minimale doorverwijzing als antwoord op de vraag naar medische en psychosociale informatie zonder actieve begeleiding bij sociale stappen,
- gratis uitdelen van preventiemateriaal mbt HIV/SOA: condoms en glijmiddel.

Er wordt een minimale registratie van de gegevens bijgehouden: aantal geziene prostitués, aantal gecontacteerde prostitués, gespreksonderwerpen.

Het team dat aanwezig was op het terrein: gedurende bovenvermelde periode hebben we kunnen rekenen op volgende twee duo's : Bruno Claeys (vrijwilliger van Alias) en Myriam Monheim (Ex Aequo) opgevolgd door Emma Curcio (vrijwilliger van Alias), Bert De Bock en Sandra Van Vreckem (Diogenes).

3. Resultaten

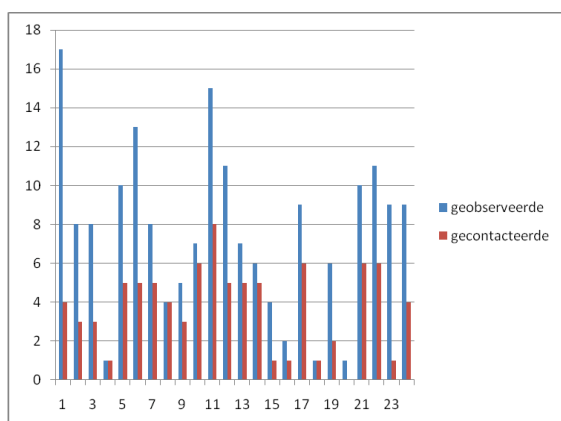
Van eind maart 2009 tot eind november 2009 (Spijtig genoeg waren er in de maand december geen vrijwilligers beschikbaar) bezochten wij gedurende 24 avonden de belangrijkste prostitutieplaatsen in het centrum, met maximum 3 uren per avond. In deze tijdsspanne deden wij volgende vaststellingen (zie Grafiek 1):

- In het totaal hebben we 182 prostitués geobserveerd. Met 90 contacten hadden we daadwerkelijk contact. Tijdens de drukste avonden, zagen we tot 17 personen.
- Gemiddeld hebben we elke avond contact gehad met ongeveer de helft van de geziene prostitués (per avond: gemiddeld 3,75 contacten vs 7,58 geziene personen).
- Anderzijds heeft onze aanwezigheid ervoor gezorgd dat we een honderdtal condoms en dosissen glijmiddel

hebben kunnen uitdelen op de bezochte prostitutieplaatsen. Dit preventiemateriaal werd ons gratis ter beschikking gesteld door vzw Ex æquo.

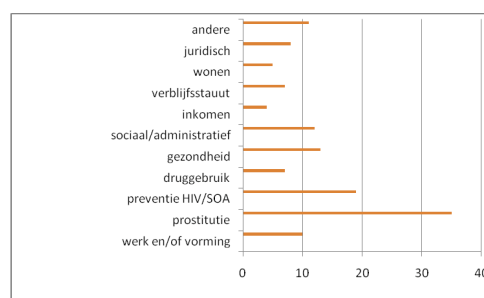
Opm. : het uitdelen van glijmiddel is steeds moeilijker dan het uitdelen van condooms, want het aanvaarden van glijmiddel wordt door het publiek ervaren als ‘het toegeven’ van homoseksuele contacten.

Grafiek 1 : Aantal geobserveerde prostitués (n=182) vs aantal contacten (n=90) Periode van 27/3/2009 tot 20/11/2009

De belangrijkste gespreksonderwerpen met het publiek zijn de volgende (zie Grafiek 2): prostitutie (35); daaropvolgend komen de thema's seksuele gezondheid en HIV (19), gezondheid (13) en middelengebruik (7); sociaal/administratieve (12) en juridische (8) kwesties; gesprekken inzake inkomen en verblijfspapieren (4 en 7); woonst (5); werk en/of vorming (10); tenslotte noteerden we 11 gesprekken waarin andere onderwerpen aan bod kwamen (onder andere de afwezigheid van een specifieke sociale structuur voor het publiek).

Grafiek 2 : Inhoud van de gesprekken Periode van 27/03/09 tot 20/11/09

We hebben het gemis aan een specifieke structuur voor mannelijke prostitués in Brussel meermaals kunnen vaststellen. Herhaaldelijk informeerden prostitués naar een telefoonnummer om ons te kunnen contacteren in het kader van medische en psychosociale stappen tijdens de week, hetgeen spijtig genoeg onmogelijk was. Door de beperktheid van het vrijwilligerswerk was het onmogelijk om meer aanwezig te zijn in het milieu. Het doel om een tweewekelijkse presentie te garanderen, werd jammer genoeg niet gehaald.

Andere opmerkingen en terreingebonden problemen :

Enkele gekende contacten in het prostitutiemilieu meldden ons de aanwezigheid van nieuwe jongeren in het milieu, en een stijging van het aantal tippelaars op latere uren (rond 2, 3 uur). Een van de gasten vroeg ons waar ze in de wijk gratis condooms kunnen krijgen tijdens de uren van de prostitutieactiviteit. Deze persoon geeft aan dat vooral de nieuwkomers in het milieu niet weten waar ze condooms kunnen krijgen. Ze aarzelen om naar één van de holebi-organisaties te stappen, omdat ze er zich niet in terugvinden en er zich vaak niet mee willen identificeren.

Daarenboven merken wij dat CAW Mozaïek het niet meer als haar taak ziet om condooms en glijmiddel uit te delen aan

het mannenprostitutiepubliek, wegens de hoge frequentie waarmee sommigen langslopen en het hoge aantal gevraagde condooms (cfr. Telefoongesprek in mei 2009 door een onthaalmedewerker van CAW Mozaïek naar Ex Aequo, zoekende naar doorverwijsstructuren voor dit publiek met de vraag naar condooms). Een aantal diensten deed meermaals beroep op de extrahoekwerkers van het Adzonproject omwille van ervaren moeilijkheden tijdens de sociale begeleiding van enkele vroegere cliënten.

De complexiteit van sommige dossiers blijkt voor problemen te zorgen, onder andere het mislukken van de doorverwijzing naar bepaalde diensten, en dit hoofdzakelijk wanneer contacten en bepaalde vragen van op afstand proberen opgelost te worden, zonder de fysieke toeleiding van de prostitués.

Deze problemen getuigen nogmaals dat de fysieke toeleiding van de prostitués tijdens psychosociale en medische stappen noodzakelijk is. Het meegaan naar, of het nu naar het OCMW of het ziekenhuis is, is nodig om tot een goed resultaat te komen. De stap om er alleen naartoe te gaan is vaak te groot en dit omwille van de taboes gelinkt aan prostitutie, het ontbreken van een ziekteverzekering, seropositiviteit, ...

Toen CAW Mozaïek de hulp- en dienstverlening aan mannelijke prostitués definitief stopzette, werd de doelgroep naar de organisatie "Espace P" doorverwezen voor de verdere opvolging van gezondheidsvragen en preventie van HIV en soa's. Aan diegenen die nog niet alle vaccins hadden gekregen, werd voorgesteld om daar hun vaccinatieprogramma tegen hepatitis B af te ronden. Later is gebleken dat geen enkel lid van de doelgroep er langs was geweest, noch voor het vervolledigen van hun vaccinatie, noch voor preventiemateriaal zoals condooms en glijmiddel, noch voor een andere sociale vraag.

vzw ALIAS asbl Jaarverslag 2009

De prostitués die niet beschikten over een legaal verblijfsstatuut, maar wel voldeden aan de criteria van de laatste regularisatiecampagne, hebben we spijtig genoeg niet kunnen oriënteren en begeleiden.

Er verschenen persartikels over de aanwezigheid van minderjarige romaprostitués in het park. Deze info werd ons ook door andere betrouwbare bronnen bevestigd.

Door de afwezigheid van volwaardig straathoekwerk merken we dat de gesprekken met de prostitués doorheen de tijd steeds oppervlakkiger van aard worden. Een vertrouwensrelatie moet onderhouden worden. Dit bewijst nogmaals dat een regelmatige en continue aanwezigheid op het terrein noodzakelijk is om op een goede manier straathoekwerk te kunnen doen. Ook in het contact met de cafébazen was dit te merken.

4. Conclusies

De enkele cijfergegevens die verzameld werden gedurende de 24 « presentie » avonden zijn moeilijk vergelijkbaar met de statistische gegevens waarover het vroeger project tot en met 2008 beschikte. Het is onmogelijk om het exacte aantal verschillende personen weer te geven dat tijdens die 24 avonden in 2009 ontmoet werd, of om het exacte aantal nieuwe gasten in het milieu te onderscheiden van de "anciens". De laatste onderbouwde cijfergegevens dateren uit 2008: toen werden er, door de vroegere werkers, in totaal 221 mannelijke prostitués gezien, waarvan 54% "nieuwkomers" in het milieu. Bovendien was het in 2009 onmogelijk om aanwezig te zijn in het volledige mannenprostitutiemilieu van het stadscentrum. We konden enkel present zijn in die straten en cafés waarvan we

wisten dat ze het regelmatigst bezocht werden door het doelpubliek. Door tijdsgebrek hebben we niet kunnen investeren in andere meer informele publieke of commerciële plaatsen waar eveneens getippeld wordt (parken, stations, seksbioscopen,..) of in nieuwe tippelzones.

De presentie-opdracht die gegarandeerd werd op deze 24 avonden, heeft er vooral voor gezorgd dat de vroegere contacten met reeds gekende prostituees nog enigszins behouden konden worden. Spijtig genoeg moesten we constateren dat dit onvoldoende was om contacten te leggen met de “nieuwkomers” in het milieu. Wat de gestelde hulpvragen betreft (vb. adres van een advocaat, problemen of moeilijkheden met de toegang tot dringend medische hulp, adres van anonieme en gratis HIVscreening, drughulpverlening,...) merken we dat onze doorverwijspogingen vaak mislukten: het is duidelijk dat het “fysiek niet-toegeleide” publiek maar zelden op de plaatsen geraakt waarnaar ze doorverwezen worden. Anderzijds weten we hoe complex de sociale begeleiding van bepaalde prostitués kan zijn, hoe noodzakelijk het is om de sociale stappen te bundelen en letterlijk 'samen op weg te gaan'. De psychosociale begeleiding moet gedaan worden door professionele werkers die op maat van het publiek werken.

Verder merken we dat er een schrijnend gebrek is aan aangepast preventiemateriaal, zeker voor de nieuwkomers in het milieu, die vaak minder geïnformeerd zijn dan de ancients en zwakker zijn in het onderhandelen van veilige seksuele contacten met klanten. We hebben maar een beperkt aantal gratis condooms en glijmiddel kunnen uitdelen. Spijtig genoeg zijn er maar weinig prostitués die langslopen op de plaatsen waar ze gratis ter beschikking gesteld worden. Bepaalde cafés van het stadscentrum, en een aantal holebi-verenigingen (Regenbooghuis en de vereniging Tels Quels De nieuwkomers in

het milieu weten al helemaal niet waar naartoe. We kunnen enkel betreuren dat er niet meer preventiemateriaal werd uitgedeeld.

De ondernomen acties kunnen totaal niet vergeleken worden met volwaardig straathoekwerk, deze loutere presentie-opdracht is onvoldoende om het doelpubliek op een kwaliteitsvolle manier te bereiken. Enkel de specifieke methodologie van volwaardig straathoekwerk biedt de mogelijkheid om een vertrouwensband op te bouwen en te onderhouden, en om psychosociale stappen op lange termijn te zetten met het publiek. Bovendien was het aantal avonden op straat niet toereikend om de vertrouwensband met de reeds gekende prostitués te onderhouden, noch om er één op te bouwen met de nieuwkomers in het prostitutiemilieu, noch om nieuwe tippelzones te exploreren.